

ת"פ 31460/11/16 - מדינת ישראל נגד מ.מ (עצור בפיקוח) - לא בעניינו, ס.א.ע

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 31460-11-16 מדינת ישראל נ' מ.מ (עצור בפיקוח) ואח'
20 פברואר 2019

לפני כבוד השופטת מיכל ברק נבו
המאשימה מדינת ישראל
על ידי פמ"מ

נגד
הנאשמים

1. מ.מ (עצור בפיקוח) - לא בעניינו
2. ס.א.ע (קטין)
על ידי בא כוחו עו"ד פאדי חמדאן

גזר דין לנאשם 2

הרקע וכתב האישום המתוקן

1. נגד הנאשמים הוגש כתב אישום בעבירות של הצתה, לפי סעיף 448 רישא יחד עם סעיף 29 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 [החוק]; וקשירת קשר לפשע, לפי סעיף 499(א)(1) לחוק.

ביום 31.10.17, בתום הליך גישור בעניינו של **נאשם 1**, הורשע נאשם 1 על פי הודאתו בעובדות כתב אישום מתוקן, בעבירות לעיל. **נאשם 2**, קטין בעת ביצוע העבירות, הודה בכתב האישום ביום 19.12.17, ונקבע כי ביצע את שיוחס לו. נאשם 2 הופנה לשירות המבחן לנוער, לקבלת תסקיר חובה בעניינו. הטיעונים לעונש של שני הנאשמים נשמעו יחדיו, ובמקור הייתה כוונה לתת גזר דין אחד לשניהם, אלא שנאשם 2 לא התייצב להשמעת גזר הדין בעניינו ביום 10.1.19, ולפיכך הופרד עניינו של נאשם 1 ודינו נגזר באותו מועד.

2. על פי כתב האישום המתוקן שבו הודו הנאשמים, המתלונן היה בעל חברת גינון ועבד כקבלן גינון עבור עיריית לוד. בין נאשם 1 לבין המתלונן קיימת היכרות על רקע יחסי עבודה, במסגרתם העסיק המתלונן את נאשם 1 כקבלן משנה. ההיכרות בין נאשם 1 לנאשם 2 נובעת גם היא מעבודתם המשותפת בגינון.

מספר שבועות עובר ליום 4.11.16, הודיע המתלונן לנאשם 1 על סיום העסקתו. נאשם 1 קבע פגישה עם המתלונן במשרדו בבאר שבע, על מנת לקבל שכר עבור עבודתו. ביום 4.11.16, נסעו הנאשמים לפגישה, ביחד עם אחר, שזהותו אינה ידועה, ברכבו של נאשם 1. עם הגעתם, נכנס נאשם 1 למשרדו של המתלונן, בעוד שנאשם 2 והאחר המתינו ברכב. בפגישה מסר המתלונן לידי נאשם 1 סכום כסף שלא היה לשיעור רצונו. נאשם 1 הביע את מורת רוחו וטען כי לא קיבל את מלוא הסכום המגיע לו, באמרו "אם אתם לא יודעים בטוב אז אנחנו נעשה ברע", ועזב את המקום. מיד לאחר מכן נסעו הנאשמים והאחר לעיר לוד. במהלך הנסיעה ובשל כעסו, קשר נאשם 1 קשר עם נאשם 2 והאחר, לבצע הצתה במכולה השייכת למתלונן, המצויה במתחם מגודר במרכז הלוגיסטיקה בלוד, בצמוד למכולות רבות נוספות שבהן מאוחסן רכוש רב. באותה עת אוחסן במכולה טרקטורון וציוד של חברת הגינון.

בהגיעם אל המתחם, ובהוראת נאשם 1, קשרו נאשם 2 והאחר חבל למנעול דלת המכולה, ואת קצהו השני קשרו לחלקו האחורי של הרכב. אז נסע נאשם 1 ברכב במהירות קדימה וכתוצאה מכך נפרצה דלת המכולה. בהוראת נאשם 1, נכנס נאשם 2 לתוך המכולה עם מיכל דלק, שפך את תכולתו בתוכה, והבעיר בה אש באמצעות מצת שהיה ברשותו. כתוצאה מכך, נשמע קול פיצוץ חזק ואש פשטה במכולה ובתכולתה. נאשם 2 נכווה בפניו ובידו הימנית ויצא בריצה מהמכולה. הנאשמים והאחר נמלטו מהמתחם ברכב, בעוד שהמכולה עולה באש. שירותי כיבוי והצלה שהוזעקו למקום כיבו את השריפה ומנעו את התפשטות האש למכולות סמוכות. כתוצאה מהשריפה, נגרמו נזקים בשווי רב למכולה ולציוד של חברת הגינון. הנאשמים והאחר נסעו לעיר טיבה על מנת שנאשם 2 יקבל טיפול רפואי במרפאת "אלראזי". שם קיבל נאשם 2 הפנייה לבית החולים, אולם נאשם 1 קרע את ההפניה ואמר "שלא תבוא משטרה ויעשו בעיות", וכן הפציר בנאשם 2 שלא יספר למשפחתו את שקרה.

תסקיר שירות המבחן לנוער (25.3.18)

3. הנאשם הוא בן למשפחה מרובת ילדים, הסובלת מבעיות כלכליות וחברתיות מורכבות, כאשר הוריו מתקשים לספק את צרכי ילדיהם, החומריים והרגשיים, ואינם מצליחים להציב להם גבולות סמכותיים. הנאשם התחנך במוסדות החינוך בטיבה, שם גילה התנהגות אלימה והישגיו היו נמוכים. בכיתה יא נשר מבית הספר על רקע מוטיבציה נמוכה ללימודים ורצון לצאת לעבודה.

הנאשם נעצר בסוף 2016 ושוחרר למעצר בית בפיקוח אמו ואחותו. ואולם, נוכח הערכות שלפיהן חלופת המעצר לא תאפשר תהליך טיפול תקין, תפקודו הלקוי של הנאשם והיעדר יכולתה של אמו לפקח עליו, הופנה הנאשם לחלופת המעצר "אלמרסא". על אף הסכמתו למסגרת זו, בראיון ההתאמה ביטא הנאשם התנגדות להשתלב בה, ועל כן לא התקבל. בהמשך, ומשלא הצליח לערוך שינוי במסגרת הקהילה, שוב הובהרה לו החשיבות שבקבלת טיפול במסגרת חוץ ביתית. הנאשם טען כי הבין את החשיבות האמורה, הופנה למעון "אחוזה" בעכו והגיע לראיון היכרות, אולם גם שם הצהיר כי אינו מעוניין להשתלב, כאשר התגייסות הצוות להבהיר לו את תרומת הטיפול וחשיבותו, לא צלחה.

שירות המבחן הבחין בדפוס התנהגות, שלפיו הנאשם טוען כי אינו מאתר מקום תעסוקה, מפר את תנאי מעצרו, מגלה התפרצויות במעצר הבית ומשוטט ללא מטרות חיוביות. השירות סבר כי מדובר בצעיר בסיכון להמשך התדרדרות, נעדר מוטיבציה לעבוד, ואינו מצליח להסתדר במסגרות עם גבולות ברורים. הנאשם לא ניצל את תכניות הטיפול שהוצעו לו, ומשך כל תקופת הקשר עם שירות המבחן לא גילה שינוי מהותי בתפקודו. בינואר 2018, הובא הנאשם לבית החולים כשאינו חש בטוב, ועלה חשד לשימוש בסמים. בפגישה עם שירות המבחן, הכחיש הנאשם שימוש בסמים, ובהמשך לא הגיע לבדיקת שתן שזומן אליה. באשר לעבירות הנוכחיות, הנאשם הודה והביע חרטה, אך בעיבוד העבירות נמנע משיתוף פעולה עם שירות המבחן, והסתפק במסירת הודאתו. הנאשם מסר כי אינו מעוניין להתייחס לפרטים ולמסור דברים שיתפרשו כנגד שותפו הבגיר, אף שהובהר לו כי מטרת עיבוד העבירות היא טיפולית.

שירות המבחן זיהה גורמי סיכון אצל הנאשם: משפחה המגלה קשיי תפקוד, נעדרת הכנסה וסובלת מקשיים כלכליים, ואביו הסובל ממצב בריאותי קשה ואינו מעורב בענייניו של הנאשם. עוד צוינו נשירתו מבית הספר, חומרת העבירות המיוחסות לו, קושי של הוריו להציב לו גבולות, שיתוף פעולה הצהרתי ללא עשייה מהותית מצדו, שימוש באלימות והפרות מעצר. מנגד, עמד שירות המבחן גם על מספר גורמי סיכוי לשיקום: אמו של הנאשם מגלה אחריות ודאגה לסיפוק צרכי הילדים, סיוע הנאשם בפרנסת המשפחה בטרם מעצרו ובדיקות שתן נקיות שמסר. על רקע האמור, סבר שירות המבחן כי הנאשם יכול להיתרם מקשר טיפולי סמכותי, אך נוכח דחייה של כל מסגרת חוץ ביתית מצדו, היעדר

שיתוף פעולה עם תכנית הטיפול בקהילה, ולבסוף גם ניתוק הקשר עם שירות המבחן - לא ניתנה המלצה טיפולית בעניינו.

רקע רלוונטי נוסף

4. על נאשם 1 הטלתי ביום 10.1.19 מאסר בן 15 חודשים, מאסר מותנה בן 6 חודשים ופיצוי לקרבן בסך 35,000 ₪.

5. לאחר ששמעתי את טיעוניו של הסנגור המלומד, עו"ד חמדאן, לעונש, לאחר עיון בפסיקה רלוונטית ולאחר שקילת מכלול הנסיבות, החלטתי לבחון אפשרות לשלוח את הנאשם למאסר לתקופה שיכול ותנשא בעבודות שירות. לכן הפניתי אותו בהחלטה מיום 9.12.18 לממונה על עבודות השירות. באותה החלטה ביקשתי מעו"ד חמדאן להבהיר לו, שאם לא יתייצב לראיון אצל הממונה, המשמעות עשויה להיות נשיאת מאסר מאחורי סורג ובריח. הממונה על עבודות השירות זימן את הנאשם לראיון התאמה פעמיים: ליום 19.12.18 וליום 30.12.18. הנאשם לא הגיע בשתי הפעמים ולפי הודעת הממונה, לגבי הפעם הראשונה השיב עורך דינו, במענה לפניית הממונה, שהנאשם לא חש בטוב. צוין שגם בפעם השניה הנאשם לא התייצב ולא יצר קשר. ביום 10.1.19, המועד שנקבע להשמעת גזר הדין בעניין שני הנאשמים, לא התייצב נאשם 2 בבית המשפט. לבקשת בא כוחו ולנוכח הנסיבות שפירט, ובפרט לנוכח גילו ומצבו הכלכלי של נאשם 2, החלטתי לאפשר לו הזדמנות נוספת להתייצב אצל הממונה על עבודות השירות. עו"ד חמדאן ציין לפרוטוקול, שאם אתן לנאשם 2 הזדמנות נוספת, הוא בעצמו ידאג שהנאשם יגיע לממונה. ואולם, ביום 29.1.19 התקבל דיווח מטעם הממונה, שנערכו שישה ניסיונות נוספים לזמן את נאשם 2 לראיון התאמה שנקבע ליום 28.1.19, אולם גם הפעם לא התייצב.

מתן גזר הדין נקבע ליום 10.2.19, אלא שגם למועד זה לא הגיע הנאשם. בא כוחו ציין, כי הנאשם אכן לא התייצב אצל הממונה ואף אינו מעוניין לעשות כן. לנוכח אי ההתייצבות, הוצא לנאשם צו הבאה והוריתי שיש להביאו לדיון באמצעות שוטרים. גם לדיון שנקבע ליום 14.2.19 לא הובא הנאשם, ורק היום, לאחר ביצוע צו ההבאה, התקיימה השמעת גזר הדין.

טיעוני הצדדים לעונש

6. ראיות לעונש: מטעמו של נאשם 2 הוגשו מסמכים רפואיים הקשורים לפגיעה בו, מתוך תיק החקירה (ענ/1). בין המסמכים נמצא סיכום ביקור במרכז רפואי "אלראזי" מיום 4.11.16, שממנו עולה כי נאשם 2 אובחן עם נזקי אש בפניו, ראשו וצווארו, נחבש והופנה למיון. עוד צורף מסמך סיכום אשפוז במרכז רפואי "מאיר", שם נקלט ביום 4.11.16 ושוחרר ביום 9.11.16. סיכום האשפוז מלמד על הימצאותן של כוויות על חלקו השמאלי של פניו, ועל חלקו הימני של פלג גופו העליון של נאשם 2, ונזק שנגרם לעינו הימנית. יצוין, כי המסמכים שהוגשו מטעם נאשם 2, בין השאר בדבר הגעתו למיון ואשפוזו, מלמדים כי על אף קריעת ההפניה על ידי נאשם 1, נאשם 2 מצא את דרכו לבית החולים.

טיעוני המאשימה

7. ב"כ המאשימה עמדה על הערכים שנפגעו בביצוע העבירות: שמירה על ביטחון הציבור, ביטחון של המתלונן

וזכותו הקניינית, ומניעה של "פתרון" סכסוכים באופן כוחני, תוך הטלת פחד בקרב הציבור. באשר לעבירת ההצתה, הצביעה ב"כ המאשימה על חומרתה הרבה כפי שנקבע בשורה ארוכה של פסקי דין, שכן ההרס הפוטנציאלי הטמון בה הופך אותה לאחת העבירות החמורות שיש.

ב"כ המאשימה טענה כי נאשם 1 הוא הדומיננטי שבפרשה, ועם זאת סברה כי ישנם פרמטרים מחמירים בעניינו של נאשם 2. ראשית, נאשם 2 הוא שביצע את המעשה בפועל, כשנכנס למכולה והדליק אותה. שנית, התסקיר בעניינו של נאשם 2 מצייר תמונה מדאיגה, בין השאר, לנוכח כל אותם ניסיונות של שירות המבחן לשלב אותו בטיפול ובמסגרות חוץ ביתיות, ללא שיתוף פעולה מצדו. לנאשם 2 קשר ארוך עם שירות המבחן, ולמרות ניסיונות חוזרים ונשנים לעזור לו, בחר שלא לעזור לעצמו ואימץ לעצמו אורח חיים שלילי ושולי שכלל שוטטות, חוסר יציבות, ולבסוף גם ניתוק קשר עם שירות המבחן. אומנם, נאשם 2 היה קטין, אך העבירות בוצעו כחודש לפני יום הולדתו ה-18, כך שהיה על סף בגירות במועד הרלוונטי. על רקע אלו, סברה התובעת כי ענישה מקלה תעביר מסר שלילי ושגוי. את חלוף הזמן הניכר ממועד ביצוע העברה, טענה כי אין לשקול לקולה, שכן הנאשמים בעצמם תרמו לחלוף הזמן בהתנהלותם, כך שלא נכון שייזקף לזכותם.

היות שמדובר במי שהיה קטין במועד ביצוע העבירות והגשת כתב האישום, ואין להחיל עליו את תיקון 113 לחוק, לא עתרה המאשימה לקביעת מתחם, אך סברה כי יש להשית עליו מאסר בפועל, מאסר על תנאי ופיצוי, לנוכח התמונה המדאיגה העולה מכלל הנתונים, לרבות התסקיר שהוגש בעניינו. לגישה, גם אם היה מקום לשקול עונש מאסר שירוצה בעבודות שירות בהתקיים נסיבות מסוימות של שיקום, הרי שאלה לא מתקיימות.

טיעוני ב"כ נאשם 2

8. ב"כ נאשם 2 ביקש להצטרף לדברי התובעת בכל הנוגע לכך שנאשם 2 הובל על ידי נאשם 1, והוסיף כי אף נוצל על ידו. לגישתו, כתב האישום מגלה עובדות מדאיגות ביחסי עובד-מעביד, בכך שהבגיר נתן הוראות מפורשות לקטין לבצע עבירה, כשלקטין לא הייתה ידיעה או נגיעה לסכסוך שברקע לארוע. הסנגור טען כי לנאשם אין אופי עברייני, וכי לא מדובר במי שהסתכסך והתעצבן, או במי שניתן לומר שמעורר דאגה אם לא יוטל עליו עונש, אלא מדובר במי שרגיל לקבל הוראות מאדם מסוים, ולבצע את ההוראות הללו. הבעיה, כך לדבריו, נבעה מכך שלא ידע להבחין בין הוראה חוקית לבין הוראה שאינה חוקית. נאשם 2 פעל בהוראתו של נאשם 1 שהיה המעביד שלו, שממנו היה רגיל לקבל הוראות, כאשר לדבר משנה חשיבות כשמביאים בחשבון כי מדובר בקטין. על כך הוסיף הסנגור, כי משפחתו סובלת מקשיים כלכליים קיצוניים, וכי נאשם 2 עצמו תמך במשפחה ונתן את הכסף שהרוויח להוריו. גם נתון זה מתקשר לנסיבות ביצוע העבירה, כיוון שאותה הבחנה בין הוראה חוקית להוראה שאינה חוקית, הופכת משמעותית אף יותר כשמדובר בכסף שהנאשם מקבל ממעסיקו ונותן לבני המשפחה.

עוד טען ב"כ נאשם 2, כי הצתה כשלעצמה אינה מהווה עבירה, וכי השימוש באש אינו פלילי כשלעצמו, ולכן נאשם 2 לא חש שמדובר בהוראה לעשות מעשה אסור. שלא כמו בקשה לקחת נשק ולירות באדם, טען הסנגור כי הבקשה להצית אש בדבר כלשהו, אינה כה חמורה לאוזן האנושית, ומדובר בהוראה שגנן עשוי לתת בהקשרים מסוימים. לפיכך, נאשם 2 לא קיבל הוראה שראה כבעייתית על פניה, ואז ביצע אותה, כך שלא ניתן לומד שמדובר באדם עם אופי עברייני. לנאשם 2 אין עבר פלילי, הוא לא מי שמסתבך ואינו בשוליים, אלא מדובר בנער נורמטיבי שאלמלא ההוראה ממעסיקו לא היה מגיע לבית המשפט.

נאשם 2 שואף להתקדם באפיקים של עבודה, עובד כיום עם קבלן פוליש ומרוויח את לחמו. בהקשר זה, ציין הסנגור כי אותן מסגרות חוץ ביתיות שעמדו על הפרק במסגרת הקשר עם שירות המבחן, לא היו רלוונטיות עבור נאשם 2. הוא עזב את בית הספר כדי לעבוד, הוא רוצה ללמוד מקצוע, לעבוד ולפרנס את משפחתו, ואין משמעות הדבר כי לא שוקם, אלא השיקום הוא בכך שהנאשם עובד ולא נפתחים נגדו תיקים. הסנגור ביקש לאבחן את מצבו של נאשם 2 מזה של נערים אחרים, שמסתבכים נוכח חשיבה מעוותת כלשהי, כאשר כאן הנאשם לא יצא לשוטט והשתכר, השתמש בסמים או התקוטט, ולפיכך גם אין צורך לרדת לשורש הבעיה - הצייתנות - המהווה תכונה שלא דווקא נרצה לקחת מהנאשם. מה שכן נדרש הוא, כך לגישתו, ללמד את הנער למה מצייתים ולמה לא, ומשכך גם אין צורך בטיפול.

ב"כ נאשם 2 הרחיב בדבר נסיבותיו האישיות של הנאשם, ועמד על כך שגדל בתנאים מחרידים, כאשר אביו היה אסיר במשך תקופות ממושכות, וכיום חולה ומוגבל בתנועותיו. הנאשם גדל בתת-תנאים, נהג לישון על הרצפה, כשהמשפחה חיה בחוסר וודאות ובאי ידיעה אם תוכל לרכוש אוכל למחרת. הסנגור אף הביע תרעומת מסוימת, נוכח תפקודן של רשויות המדינה ש"נרדמו בשמירה", והביע תהייה בדבר הצורך הנוכחי בטיפול ובהתערבות, שלא זכה להתייחסות קודם לעבירה. לטענת ב"כ הנאשם, האפשרות היחידה העומדת בפני הנאשם כיום היא לעבוד, וזאת הוא עושה בגבורה. משכך, ברור כי מקומו אינו בכלא, ושאלת ענישתו נסובה בעיקר סביב השאלה אם ראוי שיבצע עבודות שירות. יתרה מכך, הסנגור אף העלה את האפשרות לסיים את ההליך בעניינו של נאשם 2 ללא הרשעה, לנוכח הפגיעה התעסוקתית הפוטנציאלית שלא תאפשר לו ללמוד מקצוע או לקבל הסמכה כלשהי. לאחר שגדל בתנאים כה קשים, העלה הסנגור את השאלה אם נכון יהיה לחסום את הנאשם ועתידו המקצועי. הסנגור טען כי אומנם יש צורך ללמד את הנאשם שהציות להוראה הלא חוקית היא לא ראוי, אולם השיעור אינו צריך להיות חמור עד כדי הרשעה. לדבריו, מדובר במקרה שאינו נפוץ בנוף המשפטי, ומשכך מתבקש גם פתרון שאינו שגרתי, בדחיית המלצת שירות המבחן ואי הרשעת הנער, לצד של"צ וחתימה על התחייבות. לחלופין, ואם יוחלט על הרשעתו בדיון, עצם ההרשעה מהווה עונש קשה עבור הנאשם בנסיבותיו, ומהווה לקח מספק.

בא כוחו של נאשם 2 הגיש אסופת פסיקה בעניינם של קטינים, ובטיעוני הפנה, בין השאר, לת"פ 3564-12-15 (מחוזי מרכז) **מדינת ישראל נ' פלוני** [19.11.17], של מותב זה, שם הסתיים ההליך באי הרשעה, בעניינו של קטין שביצע עבירת שוד, ות"פ 3310-12-16 (מחוזי חי') **מדינת ישראל נ' פלוני** [26.3.18], שבו נידונו שני קטינים שהורשעו בעבירת הצתה, לשל"צ ועונשים נלווים.

בסיום דבריו, התייחס ב"כ נאשם 2 לשיקולים שמונה תיקון 113 לחוק, אף כי אלה לא חלים בעניינו של קטין, וטען כי בעניינם של קטינים קיימת חשיבות גדולה לעניין הנזק שנגרם לנאשם. בעניינו נגרם נזק פיזי לקטין, שהיה במצב קשה ביותר, ושהצלקות מהארוע ישארו על גופו לצמיתות. הסנגור טען כי מבחינה רפואית הנאשם החלים, שוקם תקופה ארוכה וקיבל טיפולים, כאשר הפגיעות הפריעו לו בתפקוד היומיומי והוא סבל מכאבים. אלו מהווים עונש חמור שיש להתחשב בו, וכך גם מעצר הבית ששהה בו תקופה ארוכה. על רקע האמור, עתר בא כוחו של נאשם 2 להסתפק באי הרשעה, ולחלופין להרשיע את הנאשם במיוחס לו ולהסתפק בעונש זה בלבד, כהולם בנסיבות העניין.

דבר הנאשם

9. נאשם 2 בדברו האחרון, אמר כי הוא מצטער וכי לא ידע שזה מה שיקרה. לדבריו, הוא מודע לכך שהייתה לו טעות בשיקול הדעת כי היה ממש קטן, וברור שזה לא יקרה שוב. הנאשם מסר כי בינתיים הצליח לסדר את חייו ולמצוא עבודה מסודרת, וכי הוא מתנצל בפני מי שנפגע ממנו.

דין והכרעה

10. מאחר שעסקינן בנאשם שהיה קטין בעת ביצוע המעשים, אין צורך, כאמור, להלך במתווה תיקון 113 לחוק ולקבוע מתחם ענישה, אולם אין מניעה להתחשב בשיקולים המנויים בו, שבחלקם חופפים לאמות המידה לקביעת עונשו של קטין. אמות המידה הללו נקבעו ופורטו פעמים רבות, ואלו הן: גילו של העבריין הקטין בעת ביצוע העבירה, סיכויי השיקום של הקטין וחומרת מעשיו, והכל - מבלי להתעלם משיקולי ענישה אחרים, ובהם הרתעה וגמול (ע"פ 6435/16 פלוני נ' מדינת ישראל [13.9.16]; ס' 40טו(ב) לחוק).

11. שני הצדדים הפנו בעניינו של נאשם 2 לפסיקה. בין השאר, הפנתה המאשימה לע"פ 7613/10 פלוני נ' מדינת ישראל [28.2.11], שבו נידון ערעורם של שני נאשמים, קטינים, על עונש מאסר בן 18 חודשים שהוטל עליהם בגין עבירות של קשירת קשר לביצוע פשע, חבלה במזיד והצתה. המדובר היה בסכסוך בין משפחות הגרות בשכנות, שבעקבותיו קשרו הנאשמים קשר לגרום חבלות לכלי הרכב של משפחת יריבם, השליכו אבנים לעברם ובהמשך שילחו אש במשאית השייכת להם. הערעור נדחה, תוך שבית המשפט עמד על החומרה שבמעשי המערערים והסכנה הגלומה בהם.

שני הצדדים הפנו לת"פ 42095-01-13 (מחוזי-ים) מדינת ישראל נ' מחמוד [17.7.13], שם הורשע נאשם קטין בביצוע עבירת הצתה, לאחר שהצית חנות שבבעלות משפחה "יריבה". הנאשם צירף כמה תיקים והורשע בעבירות נוספות, אולם גזירת העונש נעשתה תוך אבחנה בין העבירות, כך שבגין עבירת ההצתה נגזרו 7 חודשי מאסר. באותו עניין המדובר היה בנאשם שהגיע ממשפחה דלת אמצעים ו"דלת התייחסות" (כהגדרת בית המשפט), ובית המשפט התחשב ברקע המשפחתי והאישי האמור, ומנגד, התחשב בתסקיר השלילי שהתקבל משירות המבחן שלא המליץ על מהלך שיקומי.

12. בעניינם של קטינים, אף אם הורשעו בעבירות קשות וחמורות במיוחד, שומה על בית המשפט ליתן משקל יתר לשיקולים אינדיבידואליים. לצד זאת, העובדה שעסקינן בקטין אינה מעניקה לו חסינות מפני ענישה ראויה, ובכלל זה מאסר מאחורי סורג ובריח (ע"פ 3520/16 פלוני נ' מדינת ישראל [29.8.16]).

13. נאשם 2, אף שהצית את האש בפועל, איננו הדומיננטי מבין שני הנאשמים. מדובר במי שהיה קטין, שפעל לפי הנחיות מעסיקו, שממנו רגיל היה לקבל הוראות. נאשם 2 נעדר הרשעות קודמות, מדובר בעבירה ראשונה שביצע, שכתוצאה ממנה אף נפגע בעצמו, נגרמו לו כוויות שהצריכו טיפול רפואי, והוא אושפז בבית החולים למשך 6 ימים. עם זאת יש לזכור, כי הנאשם ביצע את העבירות כחודש לפני יום הולדתו ה-18, כלומר על סף גיל הבגירות.

14. נסיבותיו האישיות של נאשם 2 הן מורכבות. אביו סובל ממצב בריאותי קשה ואיננו מעורב בעניינו של הנאשם, ואמו מתקשה להציב לו גבולות ולהוות עבורו גורם סמכות. המשפחה סובלת ממצוקה כלכלית חמורה, הנאשם נדרש לסייע בפרנסתה ועזב את בית הספר בכיתה יא, על מנת שיוכל לעבוד. אציון, כי מקובלת עליי טענת בא כוחו של נאשם 2, שלפיה הדוחק הכלכלי מהווה נסיבה מקלה גם בקשר לנסיבות ביצוע העבירה, נוכח התלות הכלכלית של נאשם 2, ולמעשה גם של משפחתו, במעסיקו - נאשם 1.

15. לצד נסיבות מקלות לא מעטות בעניינו של נאשם 2, לחובתו עומד האמור בתסקיר שירות המבחן בדבר חוסר הנכונות והמוטיבציה שלו לשינוי חיובי. הנאשם לא ניצל את תכניות הטיפול שהוצעו לו ולא גילה שינוי מהותי בתפקודו, כאשר הערכת שירות המבחן היא כי מדובר בצעיר בסיכון להמשך התדרדרות, הנעדר מוטיבציה ואינו מצליח להסתדר במסגרות עם כללים וגבולות ברורים. למרות זאת, נתתי משקל ממשי לטענת הסנגור, כי מדובר במקרה יוצא דופן, שבו מסגרות חינוכיות אינן מתאימות לצרכי הנאשם ולנסיבותיו המשפחתיות, וכי העובדה שמאז שחרורו ועד היום הנאשם עובד באופן סדיר ונמנע מהסתבכויות עברייניות, מלמדת על שיקום בפועל. הסנגור טען שתכניות השיקום שהוצעו לנאשם לא היו רלוונטיות עבורו, מבחינה סובייקטיבית. מובן, כי בעניינם של נאשמים שונים קיימים צרכים שונים, וכי לא בכל מקרה הדרך לשיקומו של קטין היא במסגרת לימודית. עם זאת, יש לסייג את טענת הסנגור במידת מה, שכן הנאשם בעניינו בחר שלא לשתף פעולה באף מסגרת חיצונית שהוצעה לו, הוא לא שיתף פעולה כראוי גם עם שירות המבחן ולא ניסה לעזור לעצמו גם במסגרת הקהילה, באופן שאולי היה תואם את צרכיו. אפילו בנושא הגעתו לבית המשפט הערים קשיים, ודיונים מספר נדחו בשל אי התייצבותו, פעם אחר פעם. גם שתי ההזדמנויות שניתנו לו לגשת לממונה על עבודת השירות כדי שניתן יהיה לשקול מאסר בעבודות שירות - לא נוצלו, והדבר מחזק את התמונה שעולה בעניינו, כמי שאינו מסוגל להרתם לעזור לעצמו ולנצל יד מושטת. לסיכום נקודה זו, שקלתי לקולה את העובדה שלא מדובר בנאשם בעל מאפיינים עברייניים, וכי זוהי מעורבותו הראשונה בפלילים, ובחרתי להתייחס להתנהלותו התקינה של נאשם 2 בתקופה שחלפה מאז הארוע כצעד מסוים לקראת שיקום, אם כי לא במידה שביקש זאת הסנגור. גם התנהלות הנאשם סביב הפניה לממונה על עבודות השירות החלישה במידת מה את התקווה שביכולתו לעשות צעדים שיקדמו אותו.

סוגיית ההרשעה

16. לנוכח דברים אלה, לנוכח התסקיר בעניינו של נאשם 2 ומשאינו עונה לתנאים שנקבעו בפסיקה (ע"פ 2083/96 **כתב נ' מדינת ישראל** [21.8.97], רע"פ 5228/00 **פלוני נ' מדינת ישראל** [18.6.2001], ע"פ 2669/00 **מדינת ישראל נ' פלוני**, פ"ד נד(3) 685, 690 [2000]), לא מצאתי שיש מקום להמנע מהרשעתו. הטענה בדבר פגיעה קונקרטיה בנאשם נטענה בעלמא, וגם העבירה, בנסיבות שבהן בוצעה, אינה מאפשרת, לטעמי, אי-הרשעה. לא ניתן להשוות כלל ועיקר בין הנאשם דנן, לבין הנאשמים בפסיקה שאליה הפנה הסנגור, שם מדובר היה בנאשמים שעשו כברת דרך ממשית וברורה בנתיב השיקום.

העונש הראוי לנאשם

17. בהתחשב בכל הנימוקים שפורטו לעיל, שקלתי, כפי שציינתי בפסקה 5, להטיל על נאשם 2 תקופת מאסר שניתן לשאתה בעבודות שירות, ועל כן הפניתי אותו לממונה על עבודות השירות. למרבה הצער, למרות שתי ההזדמנויות שניתנו לו וחרף מספר רב של נסיונות זימון מצד הממונה, לא התייצב הנאשם לראיון. בנסיבות אלה, כאשר הנאשם סיכל במו ידיו את האפשרות להתחשב בו, בהתנהלות העולה בקנה אחד עם התנהלותו לאורך כל ההליך, אין מנוס מהטלת מאסר מאחורי סורג ובריא.

רכיבים כספיים

18. באשר לרכיב הכספי - הקנס והפיצוי, הבאתי בחשבון כי משפחתו של נאשם 2 סובלת ממצוקה כלכלית משמעותית. אומנם, רק בקביעת מתחם הקנס יש להתחשב ביכולתו הכלכלית של הנאשם (סעיף 40 לחוק), ואילו קביעת פיצוי אינה מתבססת על יכולת כלכלית של נאשם (רע"פ 2174/11 **לוזון נ' מדינת ישראל** [25.5.11]; ע"פ

5761/05 מג'דלאוי נ' מדינת ישראל [24.7.06], אולם יש לזכור כי מדובר בקטין, שיכולת ההשתכרות שלו מוגבלת, וכי הוטל רכיב פיצוי משמעותי על נאשם 1, שהסכסוך עם המתלונן שקדם לביצוע העבירות היה שלו.

סיכום

19. על יסוד כלל השיקולים שמניתי לעיל, אני מרשיעה את הנאשם בעבירות שבהן הודה, ומטילה עליו את העונשים הבאים:

א. מאסר בן 6 חודשים, בניכוי ימי מעצרו;

ב. מאסר בן 3 חודשים, אך הנאשם לא יישא עונש זה אלא אם בתוך 3 שנים מהיום יעבור עבירת רכוש מסוג פשע, לרבות עבירה של קשירת קשר לביצוע פשע;

ג. פיצוי בסך 1,000 ₪ לנפגע העבירה. הפיצוי ישולם ב-5 תשלומים שווים ורצופים, החל מיום 1.8.19 ובכל 1 בחודש בחודשים שלאחר מכן. אי עמידה בשני תשלומים רצופים במועד תגרור העמדת כל יתרת הפיצוי לפירעון מיידי.

זכות ערעור כדין.

ניתן היום, ט"ו אדר א' תשע"ט, 20 פברואר 2019, בנוכחות הצדדים.